

Додаток
до окремого доручення Головнокомандувача
Збройних Сил України
від 06 . 11 . 2024 № 447941/С

**ПАМ'ЯТКА
ПРО ДОТРИМАННЯ ВИМОГ
МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА
КОМАНДИРАМИ (НАЧАЛЬНИКАМИ)**

Ця пам'ятка стосується всіх командирів (начальників), хто задіяний у заходах із забезпечення безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації проти України. **Командири (начальники)** повинні дотримуватися нижченаведених норм міжнародного гуманітарного права та національного законодавства України, а саме:

1. ЗНАТИ, РОЗУМІТИ ТА ДОТРИМУВАТИСЯ норм міжнародного гуманітарного права під час управління веденням бойових дій, виконання та віддання наказів, планування та здійснення вогневого ураження та управління військовими підрозділами в умовах бою. В разі необхідності залучати юридичних радників.

2. ЗНАТИ, РОЗУМІТИ ТА ДОТРИМУВАТИСЯ принципів міжнародного гуманітарного права під час управління веденням бойових дій, виконання та віддання наказів, планування та здійснення вогневого ураження та управління військовими підрозділами в умовах бою, а саме:

ГУМАННОСТІ – гуманного поводження з цивільним населенням та на полі бою (зокрема з пораним - *horse de combat* та військовополоненими);

РОЗРІЗНЕННЯ – дозволено вогневий вплив на війська супротивника та військові об'єкти; **заборонено** вогневий вплив на цивільне населення (якщо воно не бере безпосередньої участі в бойових діях) та на цивільні об'єкти (якщо вони не використовуються у воєнних цілях). **Медичний персонал та капелани не є комбатантами та користуються захистом**, допоки вони не беруть безпосередньої участі в бойових діях. **Заборонено** вогневий вплив на пам'ятки архітектури та медичні об'єкти, допоки вони не використовуються в воєнних цілях;

ПРОПОРЦІЙНОСТІ – дозволено застосовувати силу співмірно небезпеці з метою отримання військової переваги, уникаючи завдання випадкової шкоди цивільному населенню та цивільним об'єктам;

ВОЄННОЇ НЕОБХІДНОСТІ – дозволено застосовувати законні засоби та методи ведення війни, на підставі віднайдення балансу між досягненням військової переваги та дотриманням принципу гуманності.

3. ЗНАТИ, ДОТРИМУВАТИСЯ, ДОВЕСТИ до підлеглого особового складу та контролювати виконання вимог Окремого доручення тимчасово виконуючого обов'язки Головнокомандувача Збройних Сил України від 30.08.2024 № 120926/С щодо дотримання норм міжнародного гуманітарного права та додатку до нього.

4. **РЕГУЛЯРНО**, не менше ніж один раз протягом місяця, організувати проведення занять з підлеглим особовим складом щодо вивчення норм міжнародного гуманітарного права, запровадивши дієві форми контролю обізнаності з нормами міжнародного гуманітарного права.

5. **ЗДІЙСНЮВАТИ** ефективне керівництво підлеглим особовим складом, знати про все, що відбувається в підпорядкованому військовому підрозділі та з підлеглим особовим складом. У випадку, якщо стало відомо про можливе вчинення порушення норм міжнародного гуманітарного права, вживати всіх необхідних заходів для запобігання такому правопорушенню.

6. **ПРИЗНАЧАТИ ТА ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ** проведення службових перевірок (розслідувань) у випадках, коли стало відомо (повинно було бути відомо) про вчинення підлеглим особовим складом порушень норм міжнародного гуманітарного права. У разі встановлення порушень норм міжнародного гуманітарного права, **ВЖИВАТИ ЗАХОДИВ ЩОДО ПРИТЯГНЕННЯ** винних осіб до юридичної відповідальності.

7. У всіх випадках, коли стало відомо (повинно було бути відомо) про вчинення підлеглими порушення норм міжнародного гуманітарного права, **НЕВІДКЛАДНО ПОВІДОМЛЯТИ** про вчинене правопорушення вищому командуванню та правоохоронним органам.

8. **ЗАПОБІГАТИ** вчиненню, а у випадку вчинення **ВЖИВАТИ** заходів щодо притягнення до відповідальності за **грабіж** – викрадення чужого майна та **мародерство** – викрадення речей на полі бою, що знаходяться при вбитих чи поранених (окрім зброї, військового обладнання, військових карт та інших аналогічних документів).

9. **НЕСТИ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ** за особисте порушення норм міжнародного гуманітарного права та порушення норм міжнародного гуманітарного права, вчинені підлеглим особовим складом.

Відповідно до статті 31-1 Кримінального кодексу України військовий командир підлягає кримінальній відповідальності за будь-який із злочинів, передбачених статтями 437-439, 442 і 442-1 цього Кодексу, що вчинений підлеглою особою, яка перебувала на момент вчинення злочину під його фактичним командуванням і контролем або, залежно від обставин, під його фактичною владою і контролем, внаслідок нездійснення ним належного контролю над такою особою, якщо при цьому військовий командир або інша особа, яка фактично діє як військовий командир, знав або, зважаючи на обставини, що склалися на той час, повинен був і міг знати, що зазначена підлегла особа вчинила або мала намір вчинити такий злочин, проте не вжив дій, які повинен був і міг вжити у межах своїх повноважень для запобігання чи припинення вчинення злочину або для повідомлення про такий злочин компетентного органу.